Uchelgais Gogledd Cymru
Ambition North Wales

Strategaeth Rheoli Risg Corfforaethol (Drafft)

Strategaeth Rheoli Risg Gorfforaethol

Cynnwys

Cyflwyniad 1

Rheoli Risg Effeithiol 1

Diffinio Rheoli Risg 2

Awydd Risg 3

Dull Rheoli Risg 5

Cyfrifoldebau Rheoli Risg 9

Cyflwyniad

Mae rheoli risg yn broses hanfodol ar gyfer nodi, asesu a lliniaru risgiau posibl a allai effeithio ar weithrediadau, amcanion ac enw da sefydliad. Mae'r strategaeth hon yn amlinellu dull cynhwysfawr o reoli risgiau yn effeithiol a sicrhau gwytnwch sefydliadol.

Mae'r Cyd-bwyllgor Corfforedig (CBC) o dan frand tîm arweinyddiaeth Uchelgais Gogledd Cymru yn cydnabod bod rheoli risg effeithiol yn rhan annatod o lywodraethu corfforaethol da ac felly dylai fod yn rhan o brosesau rheoli bob dydd ar draws y sefydliad. Mae Uchelgais Gogledd Cymru wedi ymrwymo i sicrhau bod trefniadau rheoli risg cadarn ar waith ac yn gweithredu'n effeithiol bob amser.

Bydd y Tîm Arweinyddiaeth yn hyrwyddo rheoli risg trwy sicrhau bod trefniadau priodol yn cael eu cynnal, eu monitro a'u rheoli.

Mae'r strategaeth hon yn nodi'n glir rolau a chyfrifoldebau rheoli'r risgiau sy'n effeithio ar Uchelgais Gogledd Cymru o ddydd i ddydd.

Bydd Uchelgais Gogledd Cymru yn sicrhau bod rheoli risg:

- Yn strwythuredig a chyson i ganolbwyntio penderfyniadau, blaenoriaethu adnoddau a galluogi cymryd risg cyfiawn.
- Wedi'i ddefnyddio mewn ffordd gymesur.
- Yn defnyddio'r wybodaeth reoli gywir i greu darlun cyflawn o'r risgiau a'r materion allweddol i alluogi rheoli perfformiad effeithiol.
- Adolygu'n rheolaidd yn dilyn adborth i sicrhau bod ein prosesau rheoli risg yn parhau i fod yn addas i'r diben.
- Wedi'i reoli ar y lefel reolaethol fwyaf effeithiol a phragmataidd.

Rheoli Risg Effeithiol

Bydd hyn yn cael ei gyflawni trwy fabwysiadu systemau effeithiol o reolaeth fewnol trwy:

- Ymgorffori rolau a chyfrifoldebau rheoli risg clir a llinellau adrodd risg ffurfiol.
- Integreiddio proses ar gyfer adolygiad parhaus o risgiau, gan gynnwys rheoli rhagweithiol a monitro camau lliniaru.
- Ymgorffori rheoli risg yn y trefniadau gwneud penderfyniadau.
- Ddefnyddio egwyddorion rheoli risg mewn prosesau cynllunio cyllideb a phrosiectau.
- Cynnwys aelodau etholedig yn y broses rheoli risg.
- Monitro ac adolygu ein trefniadau rheoli risg yn rheolaidd i sicrhau eu bod yn parhau i fod yn effeithiol ac yn cydymffurfio â safonau, deddfwriaeth ac arfer da rheoli risg.
- Sefydlu arfer gorau ar draws y sefydliad i hyrwyddo'r Strategaeth Risg Gorfforaethol.

- Ymgorffori rheoli risg yn y broses cynllunio busnes ac ymgorffori camau gweithredu risg mewn adolygiadau perfformiad unigol.
- Darparu canllawiau a gwybodaeth rheoli risg perthnasol a hawdd eu defnyddio, yn seiliedig ar arferion gorau y diwydiant.
- Cynhyrchu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac mewn ymgynghoriad â'r Tîm Archwilio Mewnol.

Diffinio Rheoli Risg

Beth yw risg?

Risg yw'r posibilrwydd y bydd digwyddiad neu gyflwr yn digwydd a allai gael effaith negyddol (neu weithiau gadarnhaol) ar amcanion, gweithrediadau neu ganlyniadau.

Mae Llyfr Oren Trysorlys EF yn disgrifio risg fel:

"Mae risg yn fwyaf cyffredin yn golygu "perygl" a rhywbeth i'w osgoi. Ond mae ganddo wyneb arall - sef cyfle. Mae gwella gwasanaethau cyhoeddus yn gofyn am arloesedd - manteisio ar gyfleoedd newydd a rheoli'r risgiau cysylltiedig." - Trysorlys EF

"Mae rheoli risg yn cwmpasu'r holl brosesau sy'n gysylltiedig â nodi, asesu a barnu risgiau, aseinio perchnogaeth, cymryd camau i'w lliniaru neu eu rhagweld a 3 monitro ac adolygu cynnydd. Mae rheoli risg da yn helpu i leihau peryglon ac yn meithrin hyder i arloesi." – Trysorlys EF

Elfennau Allweddol Risg:

- Ansicrwydd: Mae risg yn cynnwys anhysbys - gall rhywbeth ddigwydd neu beidio.
- Effaith: Os bydd y digwyddiad yn digwydd, gallai effeithio ar nodau, perfformiad, cyllid, enw da, neu ddiogelwch.
- Tebygolrwydd: Y tebygolrwydd y bydd y digwyddiad risg yn digwydd.

Beth yw'r gwahaniaeth rhwng risg a mater?

Mae'r gwahaniaeth rhwng risg a mater yn gorwedd yn bennaf mewn amseru a sicrwydd:

Agwedd	Risg	Mater
Diffiniad	Digwyddiad posibl a *allai* ddigwydd ac a allai effeithio ar amcanion.	Digwyddiad neu broblem gyfredol sydd *eisoes wedi digwydd* ac sy'n effeithio ar amcanion.
Amseru	Wynebu'r dyfodol (ansicr).	Presennol neu orffennol (penodol).
Sicrwydd	Ansicr – gall ddigwydd neu gall beidio.	Yn sicr – mae wedi digwydd.
Rheolaeth	Wedi'i reoli trwy gynlluniau adnabod risg, asesu a lliniaru.	Wedi'i reoli trwy ddatrys problemau a chamau cywiro.
Enghraifft	"Mae siawns y gall y cyflenwr oedi cyflenwi."	"Mae'r cyflenwr wedi oedi dosbarthu."

Archwaeth Risg

Mae archwaeth risg yn cyfeirio at faint a math o risg y mae sefydliad yn fodlon ei dderbyn wrth fynd ar drywydd ei amcanion.

Mae'n adlewyrchu nodau, gwerthoedd a gallu strategol y sefydliad i reoli risg, ac mae'n helpu i lywio gwneud penderfyniadau trwy osod ffiniau ar gyfer cymryd risg derbyniol.

Fframwaith Archwaeth Risg

Mae gan Uchelgais Ogledd Cymru **archwaeth** isel am risgiau a allai gyfaddawdu cydymffurfiaeth gyfreithiol statudol, parhad enw da, ariannol neu wasanaethau. Fodd bynnag, bydd yr archwaeth yn amrywio ar gyfer ystod o gategorïau risg fel amlinellir isod; lle'n briodol bydd rhain yn risgiau a reolir sy'n galluogi strategol (arloesi), trawsnewid, technoleg ac effeithlonrwydd o fewn ffiniau cyfreithiol/moesegol.

Categori Risg	Archwaeth	Rhesymeg
Strategol	Cymedrol	Rydym yn cefnogi arloesedd rheoledig i wella darparu gwasanaeth ac effeithlonrwydd.
Gweithredol (Parhad Gwasanaeth)	Isel	Mae gwasanaethau dibynadwy a gwytnwch yn cael eu blaenoriaethu; Derbyn risg cyfyngedig gyda rheolaethau cryf.
Rheolaeth Ariannol	Isel	Mae diogelu cynaliadwyedd ariannol a stiwardiaeth arian cyhoeddus yn gorbwyso cynnydd posibl
Buddsoddiadau ariannol	Cymedrol-Uchel	Weithiau bydd cyfleoedd buddsoddi i'r CJC. Er y bydd angen lliniaru'n glir, bydd y CJC yn archwilio ac yn gwerthuso'r cyfle fel y bo'n briodol.
Cyfreithiol	Isel Iawn	Dim goddefgarwch ar gyfer gweithgarwch anghyfreithlon; ymagwedd ofalus at ardaloedd sydd ag amlygiad rheoleiddio.
Enw da	Isel Iawn	Cynnal ymddiriedaeth a thryloywder y cyhoedd; osgoi gweithredoedd sy'n debygol o erydu hyder.
Prosiectau/Rhaglenni (Newid / Trawsnewid)	Uchel	Derbyn risg uwch i ddarparu buddion trawsnewidiol, gyda sicrwydd adolygiadau porth
Llywodraethu	Isel Iawn	Atebolrwydd clir, goruchwyliaeth gref, a chydymffurfiaeth â chodau / rheoliadau.
Masnachol (partneriaethau)	Cymedrol-Uchel	Ceisio gwerth o drefniadau masnachol a phartneriaethau lle mae buddion yn cyfiawnhau risg
Pobl (Diwylliant)	Uchel	Cefnogi newid a meithrin gallu wrth ddiogelu lles a chydymffurfiaeth.
Pobl (Gweithlu)	Isel	Byddd risgiau i lesiant staff yn cael eu monitro'n ofalus gyda mesurau lliniaru clir yn eu lle ble'n angenrheidiol
Technoleg a Gwybodaeth (gan gynnwys Seiberddiogelwch)	Cymedrol	Cofleidio gwelliannau digidol gyda diogelwch cadarn a diogelu data.

Dull Rheoli Risg

Cofrestrau Risg

Mae cwblhau'r holl gofrestrau risg yn gofyn am reolaeth effeithiol. Dylai trafodaethau risg rheolaidd ddigwydd fel ffurfioldeb i sicrhau camau cywiro cyn i faterion byw ddigwydd. Bydd hyn yn lleihau amser, costau a defnydd o adnoddau. Nid yw codi risgiau yn golygu perchnogaeth. Bydd hyn yn eiddo i'r rheolwr priodol a all ddarparu'r camau lliniaru angenrheidiol. Mae gan yr holl staff sy'n ymwneud â rheoli risg gyfrifoldeb i godi risgiau.

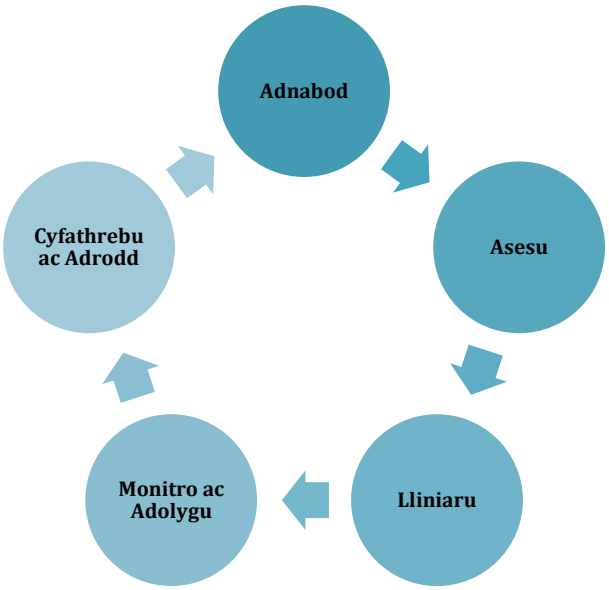
Cofrestr	Swyddog Arweiniol	Pwrpas
Corfforaethol	Prif Swyddog Cyllid (Adran 151)	Defnyddir y Gofrestr Risg Gorfforaethol i gofnodi, monitro a rheoli risgiau a allai effeithio ar ei amcanion strategol, gweithrediadau, neu enw da ar lefel 'menter'. Mae'n darparu golwg ganolog o'r holl risgiau 'sylweddol' ac yn galluogi gwneud penderfyniadau 'sy'n seiliedig ar risg' yn gyrff arweinyddiaeth a llywodraethu. Mae'r risgiau hyn yn eiddo i'r Tîm Arweinyddiaeth ac yn cael eu rheoli ganddo. Mae'r gofrestr Risg Gorfforaethol yn cael ei hadolygu ym mhob cyfarfod o'r Is-Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Portffolio Bargen Twf	Cyfarwyddwr Portffolio	Defnyddir y Gofrestr Risg Rheoli Portffolio i gofnodi, olrhain a rheoli risgiau ar draws portffolio'r Fargen Twf o raglenni a phrosiectau. Mae'n helpu'r Swyddfa Rheoli Portffolio a rhanddeiliaid i gynnal gweledded dros fygythiadau posibl a allai effeithio ar gyflawni amcanion Portffolio. Mae'r risgiau hyn yn eiddo i'r Is-bwyllgor Lles Economaidd (Aelodau) ac yn cael eu rheoli gan Fwrdd Portffolio (Swyddogion). Mae'r gofrestr yn cael ei diweddaru ac yn cael ei adrodd gan y Swyddfa Rheoli Portffolio. Gall risgiau o fewn y Gofrestr Risg Portffolio gael eu cyfeirio at yr Is-bwyllgor Lles Economaidd gan y Bwrdd Portffolio.
Parth Buddsoddi	Swyddog Arweiniol PB	Yn debyg i'r Portffolio Bargen Twf, defnyddir y Gofrestr Risg Parth Buddsoddi i gofnodi, olrhain a rheoli risgiau ar draws portffolio'r Parth Buddsoddi o raglenni a phrosiectau. Bydd hyn y golygu gweithio agos gyda dau awdurdod lleol – CBS Wrecsam a CS y Fflint.
Pob Rhaglen(ion)/ Prosiectau	Uwch Berchnogion Cyfrifol/ Rheolwyr Rhaglenni	Defnyddir Cofrestr Risg Rheoli Rhaglenni i nodi, asesu a rheoli risgiau ar draws pob rhaglen, sy'n grŵp cydgysylltiedig o brosiectau cysylltiedig sy'n

		cael eu rheoli mewn ffordd sy'n cyflawni manteision na ellir eu cyrraedd os ydynt yn cael eu rheoli'n unigol. Mae'n darparu golwg ganolog o'r holl risgiau a allai effeithio ar allu'r rhaglen i gyflawni ei chanlyniadau arfaethedig, gan sicrhau rheoli risg rhagweithiol. Mae Rheolwyr Rhaglenni yn gyfrifol am reoli eu cofrestrau risg o ddydd i ddydd. Gellir cyfeirio risgiau o fewn y cofrestrau hyn i'r byrddau / pwyllgorau perthnasol.

Rhaid storio'r holl gofrestrau risg yn unol â'n polisïau llywodraethu gwybodaeth a'u rhoi ar gael i Gyfreithlondeb, Llywodraethu a Chydymffurfiaeth neu Archwilio Mewnol ar gais.

Camau Rheoli Risg

Bydd Uchelgais Gogledd Cymru yn mabwysiadu dull safonol o reoli camau cylch bywyd risg:

- Adnabod Risg - Y cam cyntaf mewn rheoli risg yw nodi risgiau posibl a allai effeithio ar y sefydliad. Mae hyn yn cynnwys risgiau mewnol ac allanol megis ansicrwydd ariannol, rhwymedigaethau cyfreithiol, gwallau rheoli strategol, damweiniau a thrychinebau naturiol. Mae adnabod risg yn cynnwys casglu gwybodaeth o wahanol ffynonellau gan gynnwys mewnbwn rhanddeiliaid, data hanesyddol, a dadansoddiad diwydiant.
- Asesu Risg - Unwaith y bydd risgiau wedi'u nodi, rhaid eu hasesu i benderfynu ar eu heffaith bosibl a'u tebygolrwydd o ddigwydd. Mae hyn yn cynnwys dadansoddiad ansoddol a meintiol i flaenoriaethu risgiau yn seiliedig ar ddifrifoldeb a thebygolrwydd. Defnyddir offer fel matricsau risg ac asesiadau effaith i werthuso a graddio risgiau.
- Lliniaru Risg - Mae strategaethau lliniaru risg yn cael eu datblygu i leihau neu ddileu effaith risgiau a nodwyd. Mae hyn yn cynnwys gweithredu rheolaethau, datblygu cynlluniau wrth gefn, trosglwyddo risg trwy yswiriant, ac osgoi risg trwy benderfyniadau strategol. Mae lliniaru effeithiol yn gofyn am gydweithredu ar draws adrannau a gwella rheolaethau risg yn barhaus.
- Monitro ac Adolygu - Mae rheoli risg yn broses barhaus sy'n gofyn am fonitro ac adolygu'n rheolaidd. Mae hyn yn sicrhau bod mesurau lliniaru risg yn effeithiol a bod risgiau newydd yn cael eu nodi'n brydlon. Mae archwiliadau cyfnodol, adolygiadau perfformiad, a mecanweithiau adborth yn hanfodol ar gyfer cynnal strategaeth rheoli risg gyfredol.

- Cyfathrebu ac Adrodd - Mae cyfathrebu ac adrodd yn gofyn am ymgysylltu rhanddeiliaid effeithiol am risgiau ac ymatebion. Dylai hyrwyddo diwylliant sy'n ymwybodol o risg ar draws y sefydliad.

Asesiad Risg

Unwaith y bydd risg wedi'i nodi, mae angen ei asesu. Mae'r broses asesu yn ystyried y tebygolrwydd y gall y risg ddigwydd a'i effaith bosibl. Mae hyn yn caniatáu i risgiau gael eu graddio a'u blaenoriaethu gan nad yw pob risg o'r un arwyddocâd.

Bydd defnyddio matrics sgorio risg i weithio allan y sgôr risg gynhenid (tebygolrwydd wedi'i luosi â'r 'effaith') yn rhoi sgôr risg cynhenid. Bydd hyn yn helpu i wneud penderfyniadau am arwyddocâd y risg, sut y bydd yn cael ei reoli, y rheolaethau sydd eu hangen a thrin y risg

	Impact				
	1 Insignificant	2 Minor	3 Moderate	4 Major	5 Catastrophic
5 Highly likley	**5**	**10**	**15**	**20**	**25**
4 Likely	**4**	**8**	**12**	**16**	**20**
3 Possible	**3**	**6**	**9**	**12**	**15**
2 Unlikely	**2**	**4**	**6**	**8**	**10**
1 Highly unlikely	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

Sgôr	Sut y dylid rheoli'r risg
16-25	Mae risg yn gofyn am reolaeth weithredol i reoli i lawr a chynnal yr amlygiad ar lefel dderbyniol. Cynyddu i fyny
10-15	Gall cynllun wrth gefn cadarn fod yn ddigonol ynghyd â mecanweithiau rhybuddio cynnar i ganfod unrhyw wyriad o'r proffil
1-9	Efallai y bydd angen rhywfaint o liniaru risg i achub y tebygolrwydd os gellir gwneud hyn yn gost-effeithiol, ond dylai cymhennu da i sicrhau bod yr effaith yn parhau i fod yn isel fod yn ddigonol. Ailasesu'n aml i sicrhau bod amodau'n aros yr un fath.

Trefniadau Monitro

Mae gan yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio gyfrifoldeb sy'n cynnwys goruchwylio'r trefniadau rheoli risg. Mae hyn wedi'i nodi yng Nghylch Gorchwyl yr is-bwyllgor, sydd wrth gyfeirio at swyddogaethau yn nodi bod rhaid i reoli risg:

"Adolygu ac asesu trefniadau rheoli risg, rheolaeth fewnol, asesiad rheoli perfformiad a threfniadau llywodraethu corfforaethol y CJC"

"Gwneud adroddiadau ac argymhellion i'r CJC ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd y trefniadau hynny"

Er mwyn cefnogi'r is-bwyllgor i gyflawni ei ddyletswyddau, bydd y Gofrestr Risg Gorfforaethol yn cael ei chymryd i bob cyfarfod o'r Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio i'w hadolygu a'i sylwadau. Mae'r Tîm Arweinyddiaeth yn adolygu'r Gofrestr Risg Gorfforaethol o leiaf bob chwarter.

Bydd y Strategaeth Rheoli Risg ac unrhyw ddiwygiadau yn cael eu hadolygu gan yr Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio cyn iddynt gael eu cymryd i'r CJC i'w cymeradwyo.

Cyfrifoldebau Rheoli Risg

Mae rheoli risg yn gyfrifoldeb pawb, ond mae rolau a chyfrifoldebau penodol wedi'u diffinio'n glir ar gyfer gwahanol unigolion a grwpiau. Mae'r rhain wedi'u nodi isod:

Rôl	Cyfrifoldeb
Cyd-bwyllgor Corfforedig	➢ Yn darparu her a mewnbwn i'r Strategaeth Rheoli Risg a'r Gofrestr Risg Corfforaethol ➢ Cymeradwyo'r Strategaeth Rheoli Risg a'r gofrestr gan gynnwys unrhyw newidiadau sylweddol yn ôl yr angen ➢ Monitro cynnydd wrth reoli Risgiau Corfforaethol ➢ Yn dal y Tîm Arweinyddiaeth i gyfrif am reoli risg yn effeithiol
Is-bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio	➢ Adolygu ac asesu'r strategaeth rheoli risg a chofrestru ➢ Darparu argymhellion i'r CJC ➢ Cefnogi a hyrwyddo rheoli risg effeithiol.
Is-bwyllgorau eraill (Lles Economaidd, Trafnidiaeth Rhanbarthol, Cynllunio Strategol)	➢ Cymryd cyfrifoldeb am liniaru risgiau yn eu meysydd gwaith penodol yn unol â'r grymoedd sydd wedi eu dirprwyo gan y CBC ➢ Herio swyddogion fel sy'n briodol am liniaru risgiau yn eu meysydd gwaith
Tîm Arweinyddiaeth	➢ Cyfrannu at y Strategaeth Rheoli Risg ➢ Adolygu'r Gofrestr Risg Gorfforaethol ar gyfer eu hystyried gan y Cyd-bwyllgor Corfforedig (blynyddol) a'r Is-Bwyllgor Llywodraethu ac Archwilio (chwarterol) ➢ Cyflawni Strategaeth Rheoli Risg CJC ➢ Camau rheoli effeithiol y Gofrestr Risg Gorfforaethol ➢ Cefnogi a hyrwyddo rheoli risg effeithiol.

Prif Swyddog Cyllid (Swyddog Adran 151)*	➢ Paratoi a hyrwyddo Strategaeth Rheoli Risg CJC ➢ Datblygu rheolaethau rheoli risg ar y cyd â'r arweinyddiaeth ➢ Cyfranogiad gweithredol ym mhob penderfyniad busnes perthnasol i sicrhau bod goblygiadau, cyfleoedd a risgiau tymor byr, canolig a hirdymor yn cael eu hystyried yn llawn ➢ Meithrin ac ymgorffori diwylliant o reoli risg ar draws y sefydliad.
Tîm Gweithrediadau	➢ Datblygu a defnyddio systemau a phrosesau sy'n caniatáu ar gyfer cipio a monitro pob risg ar draws y sefydliad yn barhaus.
Archwiliad Mewnol*	➢ Asesu effeithiolrwydd y Strategaeth Rheoli Risg a'r system rheoli mewnol. ➢ Cefnogi a hyrwyddo rheoli risg effeithiol. ➢ Yn darparu sicrwydd annibynnol
Perchnogion Risg	➢ Atebol am weithredu rheoli a rheoli'r holl risgiau a neilltuwyd ➢ Cefnogi adnabod a rheoli risgiau. ➢ Sicrhau bod trefniadau rheoli risg effeithiol ar waith ar gyfer eu maes. ➢ Hyrwyddo gwneud penderfyniadau sy'n seiliedig ar risg ar draws yr adran.
Pob aelod o staff	➢ Cefnogi'r gwaith o nodi risgiau a chyfrannu at eu rheoli, fel y bo'n briodol.

* trwy Gytundeb Lefel Gwasanaeth

Caiff risgiau eu rheoli ar eu lefel briodol, gyda llwybr cynyddu ar waith, i lefel uwch yn y tabl a ddangosir uchod.